

ють занепокоєння, наприклад: ст. 110 законопроекту дозволяє припинення трудових відносин з профспілковими лідерами, на загальних засадах, ст. 92 визначає прогул в якості однієї з причин розірвання трудового договору за ініціативою роботодавця, проте визначає прогул як «відсутність на роботі протягом робочого дня без поважних причин» – практично, навіть одна хвилина відсутності на роботі може вважатися прогулом, оскільки визначення є неповним, та інше [5].

Однак доопрацьований урядом документ було оприлюднено для обговорення профспілками. Таким чином, навіть сам факт відкликання законопроекту внаслідок протестів і зауважень з боку професійних спілок підкреслює значення професійних спілок і їх активної участі у розробленні проєктів, які стосуються регулювання трудових, соціальних та економічних відносин.

Отже, професійні спілки та їх об'єднання захищають право громадян на працю, беруть участь у розробленні та здійсненні державної політики у галузі трудових відносин, оплати праці, охорони праці, соціального захисту та є важливим елементом здійснення соціального діалогу в державі, а на даному прикладі ще й чітко зрозуміло те, як важлива участь професійних спілок для законної та соціально спрямованої правотворчості.

1. Про працю: проєкт Закону України від 28.12.2019 р. №2708. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67833.

2. Міжнародні профспілки виступають проти нового трудового кодексу України. *Українська правда* 06.01.2020 URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/01/6/655536/> (дата звернення: 10.12.2020).

3. Про позицію СПО об'єднань профспілок щодо проєкту закону «Про працю» №12-1 від 28.12.2019 року: Рішення Спільного представницького органу об'єднань профспілок від 27 грудня 2019 р. URL: <http://ngpu.org.ua/ru/node/513>(дата звернення: 10.12.2020).

4. Про професійні спілки. їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15.09.1999 № 1045-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. №45. Ст. 397.

5. Про працю: проєкт Закону України від 11.01.2020 №2708-1 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67848.

Сєдих Юлія Олександрівна
студентка юридичного факультету

Науковий керівник – к.ю.н., доц. Ярошевська Т. В.

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО ХАРАКТЕРИСТИКИ ЦИВІЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНИХ СТРОКІВ

Для осіб, що звертаються до судових органів, дуже важливо, щоб порушене право, або охоронюваний законом інтерес, були своєчасно відновлені або захищені. Актуальність теми дослідження обумовлена необхідністю вивчення правої природи процесуального строку. Поряд з багатьма процесуальними гарантіями, щодо досягнення мети своєчасного розгляду цивільних справ, особливе місце займають процесуальні строки. Тобто, для забезпечення швидкого вирішення справ в цивільно-процесуальному законодавстві існує інститут процесуальних строків. Особам, які беруть участь у справі, важливий не тільки сам факт захисту своїх прав і охоронюваних законом інтересів, а й своєчасність цього захисту. Зволікання з судовим рішенням щодо його виконання може унеможливити реальний захист порушеного права.

Закон зобов'язує суд не тільки правильно, але й швидко розглядати цивільні справи. ЦПК передбачає ряд положень, що забезпечують боротьбу з тяганиною при вирішенні справ судом, до цих положень відносять процесуальні строки.

Процесуальним строком називається період часу, встановлений законом або призначений судом, в межах якого відбуваються процесуальні дії [1, с. 166]. Процесуальні строки, визначені в нормах цивільно-процесуального права. За способом встановлення розрізняють два види процесуальних строків: встановлені законом та встановлені судом. Згідно зі ст. 120 ЦПК України строки, в межах яких вчиняються процесуальні дії, встановлюються законом, а якщо такі строки законом не визначені, - встановлюються судом [5]. Процесуальні строки, встановлені законом або призначені судом, об-

числюються днями, місяцями, роками. Перебіг процесуального строку, обчислюваного днями, місяцями, роками починається на наступний день після календарної дати або настання події, якими визначено його початок.

Процесуальні строки, як правило, мають значення юридичних фактів, що впливають на виникнення, зміну та припинення цивільно-процесуальних відносин. Наприклад, якщо позивач, відповідно до вказівок судді, не усуне недоліки позовної заяви у встановлений суддею строк, позовна заява вважається неподаною і повертається позивачеві. Це означає, що цивільно-процесуальне відношення між судом і сторонами не виникло.

У випадках порушення прав громадян або організацій, з боку інших осіб, а також загрози порушення права в майбутньому, і при відсутності добровільного відновлення порушеного права, виникає об'єктивна потреба застосування певних способів захисту права по відношенню до зобов'язаної сторони. Дотримання процесуальних строків є однією з гарантій належного захисту прав і охоронюваних законом інтересів громадян і юридичних осіб. Процесуальні строки, їх правова регламентація, спрямовані на зміцнення законності, встановлення суворої процесуальної визначеності у взаємовідносинах між судом і (або) юридично зацікавленими в результаті справи особами. Процесуальні строки сприяють підвищенню ефективності судової діяльності [2, с. 146]. Основним завданням цивільного судочинства є своєчасний розгляд, вирішення справ або "справедливий і публічний розгляд у встановлений законом строк". Що в принципі одне й теж. Як відомо дотримання строків є процесуальним обов'язком суду. Але на практиці судді проявляють певну недбалість, а саме, допускаючи порушення процесуальних строків, безпідставно відкладаючи розгляд справ, крім того, часом, тривалість процесуальних строків не відповідає тій, процесуальній дії, яку необхідно вчинити.

Варто звернутися увагу на те, в який момент зароджуються цивільно-процесуальні правовідносини. У науковій літературі є кілька думок з приводу того, з якого моменту зароджуються цивільно-процесуальні відносини. З одного боку, процесуалісти говорять про те, що вони зароджуються з моменту прийняття заяви до провадження [3, с. 42], а з іншого боку, що цивільно-процесуальні правовідносини виникають з моменту подачі заяви до суду [4].

Доцільним є визначення особливої об'єктивно-суб'єктивної природи цивільного процесуального строку, оскільки початок або закінчення процесуального строку залежить від волі і свідомості людини (суб'єктивний момент), а перебіг самого строку - це об'єктивний процес існування, і в часі, і просторі (об'єктивний момент) який не залежить від волевиявлення людини [4]. В. В. Ярков вважав що процесуальні строки визначалися як своєрідні юридичні факти з якими пов'язують виникнення, зміну та припинення певних процесуальних етапів судочинства.

Для сфери правових відносин, в тому числі, і в галузі цивільно-процесуального права, значення має початок та закінчення строку або настання певного моменту в часі, зі впливом якого пов'язана дія чи подія, таким чином процесуальний строк буде поєднувати в собі суб'єктивно-об'єктивне начало. Реалізуючи свою специфічну природу цивільно-процесуальний строк входить в систему юридичних фактів займаючи при цьому окреме місце. Виникнення і розвиток цивільно-процесуальних правовідносин здійснюється в результаті процесуальних дій суду, осіб що беруть участь у справі, які сприяють правосуддю.

Порушення процесуальних строків особами, які беруть участь у справі, тягне за собою виникнення для них негативних наслідків. Встановлення і визначення тривалості строків, можливість їх призупинення або відновлення, залежить від волі законодавця, суду або сторін. «Процесуальні строки регламентують терміновість процесуальної діяльності суб'єктів цивільного судочинства, а їх обов'язковість забезпечується різними цивільно-процесуальними санкціями. При цьому функції процесуальних строків полягають в тому, що вони створюють оптимальний часовий режим для здійснення правосуддя: тим самим, з одного боку, прискорюють провадження у справі, а з іншого - навпаки, протидіють поспіху в реалізації процесуальних прав і обов'язків [1, с. 169].

Підводячи підсумки, ще раз зазначимо, що процесуальний строк - це час, що встановлюється законом або судом, для вчинення процесуальних дій (підготовки справи до судового розгляду, їх розгляду, оскарження або опротестування судового рішення, виконання рішення та ін. Процесуальні строки призначені тільки для здійснення процесуальних дій, пов'язаних з розглядом справи в суді і мають, при цьому імперативний характер.

Їх значення полягає в тому, що вони грають роль юридичних фактів, на підставі яких виникають і припиняються процесуальні правові відносини. Крім цього, вони забезпечують динамічність цивільного процесу і формують умови виконання правосуддя у справах в області цивільних правовідносин.

Процесуальні строки встановлюють терміновість виконання процесуальних дій, а їх

обов'язковість забезпечена процесуальними санкціями. Можна говорити про те, що процесуальні строки несуть в собі дисциплінарну функцію для учасників судових розглядів і сфери судочинства в цілому.

1. Цивільний процес України: Підручник. Харків: Одиссей, 2012. 496 с.
2. Цивільний процес України: Підручник / За ред. Є.О.Харитонова, О.І.Харитонової, Н.Ю.Голубевої. Київ: Істина, 2011. 536 с.
3. Чечина Н.А. Гражданские процессуальные отношения. 2002. с. 54;
4. Афанасьев С. Ф., Борисова В. Ф. О возникновении гражданских процессуальных отношений на стадии возбуждения гражданского судопроизводства: Арбитражный и гражданский процесс. 2008. с. 7.
5. Цивільний процесуальний кодекс України : від 18.03.2004 № 1618-IV (Редакція станом на 13.08.2020). Офіц. сайт Верхов. Ради України.

Стрельцова Ольга Ігорівна
студентка юридичного факультету

Науковий керівник – д.ю.н., проф. Наливайко Л.Р.

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ЮРИДИЧНА НАУКА: ПОНЯТТЯ, СИСТЕМА, ФУНКЦІЇ, НАПРЯМИ РОЗВИТКУ

На сучасному етапі розвитку українського суспільства питання, що стосуються юридичної науки посідають одне з найперших місць за актуальністю. Сьогодні, в умовах постійних «закликів» до змін, ми є свідками історичних процесів розвитку Української держави і зараз вкрай важливою є реакція юридичної науки на виклики часу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про постійну увагу до питання юридичної науки, її розвитку в сучасних умовах, функціонування та визначення основних завдань. Цим питанням присвятили праці такі науковці, як: Д. Дождев, О. Скакун, В. Сухонос, Д. Лук'янов, М. Кравчук, П. Недбайла, П. Рабінович, А. Черданцев та інші. Разом із тим, подальшого наукового вивчення потребує юридична наука на сучасному етапі в умовах часткової зміни пріоритетів правового регулювання.

Кожна наука ставить за мету одержати об'єктивні, достовірні, систематизовані данні про навколишню дійсність. Тому, основні поняття, якими оперує юридична наука, носять важливий характер і юристу-початківцю необхідно впершу чергу засвоїти основні положення науки, перед тим, як переходити до вивчення галузевих юридичних наук.

Стосовно назви юридичної науки вчені-юристи мають різні позиції: частина науковців ставить в паралель терміни правознавство, юриспруденція, юридична наука, стверджуючи, що основою є зміст цього поняття, а не назва; інші вважають, що це сукупність окремих юридичних наук, кожна з яких має свій предмет; також є група вчених, яка позначає юридичну науку терміном юриспруденція, підкреслюючи, що до її складу входить не тільки правознавство, а й державознавство та інші державо-правові явища.

М. Кравчук визначає юриспруденцію як галузь суспільних знань, яка вивчає право і правові форми організації та діяльності держави і суспільства та ставить собі завдання отримання і переосмислення сутності державно-правових явищ і процесів [1, с. 10].

Юриспруденція – суспільна наука, що вивчає закономірності виникнення й розвитку держави і права, їхні соціальні цінності та роль у суспільному житті людини й держави, а також систему правових норм, які регулюють відносини в суспільстві. Юридична наука складається з загальної теорії держави і права, історії держави і права, історії політичних та правових учень, а також з напрямів усіх галузей права [2, с. 302].

Юридична наука в сучасній Україні ґрунтується на досягненнях і досвіді вітчизняної юриспруденції та юриспруденції інших країн, на ідеях і цінностях прав і свобод людини, панування права і соціально-правової державності.

Юриспруденція є досить важливою серед всіх суспільних наук. Ця важливість пояснюється її